

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰੈਫਰੈਂਸ

1 ਏ. ਐਨ ਗਰੋਵਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ.ਜੇ.

ਮੇਸਰਜ਼ ਲਾਲ ਚੰਦ ਮੋਹਨ ਲਾਲ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਇੰਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-, ਪੰਜਾਬ, ਹਿਮਾਚਲ

ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ, - ਜਵਾਬਦਾਰ।

1963 ਦਾ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਸੰਦਰਭ ਨੰ. 13।

22 ਮਾਰਚ 1967 ਈ.

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI) ਐਸ. 26-ਏ—ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ-ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੱਤ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਫਰਮ ਜਦੋਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਿਰਫ ਦੋ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੀ- ਕੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਸੇਦਾਰੀ ਡੀਡ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਅਫੀਮਆਈ ਦੇ ਨਿਯਮ 51 ਤੋਂ 57; ਨਿਯਮ ਅਫੀਮ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸਿਰਫ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜੋ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੀ। ਇੰਡੀਅਨ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 26-ਏ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ ਐਕਟ XI) ਦੀ ਧਾਰਾ 66(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ¹ ਆਰ ਓ ਫੋਰੋ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ: -

"ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਫਰਮ ਦਾ ਗਠਨ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ?"

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਸੀਡੀ ਦੀਵਾਨ , ਏ ਐਲ ਡੀਵੇਕੇਟ ।

ਡੀ. ਐਨ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਬੀਐਸ ਜੀ ਉਪਟਾ , ਇੱਕ ਵਕੀਲ ।

M/s. L. ai Chand-Mohan Lai v. The Commissioner of Income-tax, Punjab, Himachal Pradesh, Jammu and Kashmir (Grover, J.) -

ਨਿਰਣਾ

ਜੀ ਰਵਰ , ਜੇ. -ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1955 ਨੂੰ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਲਾਇ ਚੰਦ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਲਾਈ ਅਫੀਮ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਸਾਥੀ ਅਮੀਰ ਚੰਦ, ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਈ, ਕਾਲੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸਨ। 23 ਸਤੰਬਰ, 1955 ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 26-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਰਮ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਫਰਮ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫੀਮ ਦੇ ਠੇਕੇ ਮੇਸਰਜ਼ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਨ। ਮਲੋਟ ਅਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਖੇ ਲਾਇ ਚੰਦ-ਮੋਹਨ-ਲਾਲ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸੱਤ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਰਮ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਆਬਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਮੈਸ. ਲਾਈ ਚੰਦ-ਮੋਹਨ ਲਾਈ ਨੂੰ ਆਬਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਬਕਾਏ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (1) ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਫੀਮ ਦਾ ਠੇਕਾ ਮੈਸਰਜ਼ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਲਈ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਲ-ਲਾਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਮਲੋਟ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਲਈ ਮੈਸਰਜ਼ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਲ-ਮੋਹਨ ਲਾਈ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਇਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐੱਮ. ਲਾਇ ਚੰਦ-ਮੋਹਨ ਲਾਈ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਸਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਖੋਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1914 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਫਰਮ ਦਾ ਗਠਨ ਵੈਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ -
ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 26-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਬਾਰਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਐਕਟ?”

ਦੋਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੇ ਸਾਧਨ (ਅਨੈਕਸਚਰ "ਏ") ਤੋਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨੁਕਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜੋ ਕੇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੱਤ ਭਾਈਵਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਅਤੇ ਮਲੋਟ ਵਿਖੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਲਾਇ ਚੰਦ-ਮੋਹਨ ਲਾਈ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 2 ਸੀ:

"ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰੇਗੀ।"

ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਈਵਾਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਜਾਂ ਸਲੀਪਿੰਗ ਪਾਰਟਨਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਫੀਮ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 26-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਰਮ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1878 ਦੇ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਨਾ 841 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: -

"ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਫੀਮ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਰਤ (t) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 40 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰਕ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਅਫੀਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

ਬਸ਼ੇਸ਼ਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ (2) ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਖੁਦ ਗੈਰ -ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੈਂਸ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਹਿੰਦੀਨ ਸਾਹਿਬ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ v. ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (3)"।

(2) 159 PLR 1906

(3) (1950) 18 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 200.

M/s. Lai Chand-Mohan Lai v. The Commissioner of Income-tax, Punjab,
Himachal Pradesh, Jammu and Kashmir (Grover, J.)

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਚੇਤਨ ਦਾਸ ਦੀਵਾਨ, ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ: -

- (a) ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਿਤੀ 14 ਜੁਲਾਈ, 1956 ਨੂੰ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਪੰਜਾਬ ਅਫੀਮ ਆਰਡਰਜ਼" ਨਾਮਕ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ।
- (b) ਨਿਯਮ 40 ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤ (ਟੀ) ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰੀ।
- (c) ਭਾਵੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਅਫੀਮ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1955 (ਅੰਕੜਾ "ਏ") ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ।
- (d) ਨਿਯਮ 59 I (1)(c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਉਸਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਦ, ਰੱਦ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਖੁਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। *ਡੇਡਭਾਈ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ* (4)। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਭਾਈਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਪਰਮਿਟਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਰਮ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟਨਰ ਦੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟਨਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31, 42 ਅਤੇ 59 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਦਰਾਸ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭਾਈਵਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਾਈਵਾਲੀ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ, ਉਮਾਰਨ ਸ਼ਾਅ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (5) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੁਣ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟਨਰ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟਨਰ ਦਾ ਖੁਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸਦਾ ਏਜੰਟ, ਦੂਸਰਾ ਸਹਿਭਾਗੀ, ਬਿਨਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਪਰਮਿਟ-ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਪਰਮਿਟਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰਮ ਜਾਂ ਕੁਝ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ (ਉਮਾਰਨ ਸ਼ਾਅ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ) ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਅਸਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਬੈਂਕਰਾਂ ਜਾਂ ਆਬਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦਾ ਗਠਨ ਬੰਗਾਲ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1911 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਗਠਨ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬੰਗਾਲ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ, ਪੰਨਾ 276 'ਤੇ ਧਾਰਾ 42(1)(a) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਆਬਕਾਰੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਜਾਂ ਸਬਲੇਟ ਸਨ। ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵੱਖਰੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ।

MA. Lal Chand-Mohan Lal v. The Commissioner of Income-tax, Punjab, Himachal Pradesh, Jammu and Kashmir (Grover, J.)

ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 42(1)(a) ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬਲੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਸਾਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬੰਗਾਲ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫਰਮ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਮਾਚਰਨ ਸ਼ਾਅ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮਦਰਾਸ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਹੁਣ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਬਾਦਲੇ ਜਾਂ ਸਬਲੇਟਿੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਫਿਸ਼ਿਬਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 51 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਿਰਫ਼ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-

"(a) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ;

(ਅ) * * *

(d) ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਜਾਂ ਫਰਮ।

ਨਿਯਮ 54 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ 'ਤੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 55

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮੂਲ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਨਿਯਮ 56 ਅਤੇ 57 ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਸਲ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਭੰਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈਵਾਲੀ, ਆਦਿ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਫੀਮ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਇਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। , ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸਿਰਫ ਵਿੱਤੀ ਜਾਂ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਸਲ - ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਵੇਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਐਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੋਹਪਾਤਰਾ ਭੰਡਾਰ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨਰ (6) ਵਿੱਚ ਉੜੀਸਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਸਵਾਲ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹੀ ਸੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ * ਦੀਵਾਨ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ, ਇਸ ਲਈ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਝੱਲਣ ਲਈ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ. ਆਰ. ਟੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜੇਬਾ

I. L. R. Punjab and Haryana (1968)1

(6) (1965) 58 I.T.R. 671.